

شناسایی و اولویت بندی عوامل موثر بر جذب سرمایه گذاری خارجی در بخش صنعت استان قزوین

محسن شهسواری^۱، رضا شعبان نژاد^۲ و مهدی شعبان زاده^۳

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، موسسه غیرانتفاعی تاکستان، تاکستان، ایران

۲ دکتری مدیریت آموزش عالی و عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد تاکستان

۳ دکتری اقتصاد، مدرس دانشگاه تهران

*نویسنده مسئول

چکیده

هدف از این پژوهش شناسایی و اولویت بندی موانع جذب سرمایه گذاری خارجی در استان قزوین می باشد. این مطالعه در ابتدا به شناسایی عوامل پیشران و بازدارنده در جذب سرمایه گذاری خارجی می پردازد. سپس این عوامل در استان قزوین مورد ارزیابی و اولویت بندی قرار می گیرند.

نتایج - نتایج پژوهش نشان می دهد که به اولویت موانع جذب سرمایه گذاری خارجی در استان قزوین در ابتدا عوامل سیاسی، بعد از آن عوامل اقتصادی، عوامل زیر ساختی و عوامل انسانی و طبیعی به ترتیب در رتبه های بعدی اهمیت قرار می گیرند. نتایج و برنامه ها برای توسعه فعالیت های جدید در بهبود تصمیم گیری بازاریابی و برنامه ریزی بازاریابی به منظور کاهش و حذف موانع جذب سرمایه گذاری خارجی در استان قزوین شناخته شده است. سپس مسائل مربوط به اندازه گیری های تجربی و راهنمایی برای تحقیقات در آینده مورد بررسی قرار گرفته اند. از نتایج این پژوهش برای مقابله با پیامدهای بحران توسعه جذب سرمایه گذاری خارجی در استان قزوین می توان بهره برد. همچنین تعدیل هر دو مفاهیم نظری و مدیریتی نتایج مورد بحث قرار گرفته اند، و در نتیجه توجیهی عقلانی برای این پدیده مشاهده شده که اغلب نادیده گرفته شده است را ارائه می کند.

واژه های کلیدی: سرمایه گذاری، سرمایه گذاری خارجی، اقتصاد، توسعه اقتصادی، عوامل سیاسی، فرهنگ

مقدمه

سرمایه گذاری از موضوعات مهم اقتصادی است. هرچا سخن از توسعه و عمران باشد بحث از سرمایه گذاری و فعالیت اقتصادی اعم از داخلی و خارجی معنا ندارد. یکی از مهمترین پدیده های ربع آخر قرن بیستم بویژه دهه ۸۰، سرمایه گذاری خارجی بوده است. سرمایه گذاری ها عمدتاً توسط کشورهای قدرتمند انجام می شود (ممدوحی، ۱۳۸۲، ۴۲)

استفاده نادرست از منابع مالی خارجی از طریق استقراض و بروز بحران بدهیها در دهه ۱۹۸۰ و تبعات منفی سیاسی و اقتصادی فزاینده آن سبب شد تامین مالی پروژه های سرمایه گذاری به شکل سرمایه گذاری مستقیم خارجی به صورت بهترین روش درآید. میتوان به آثار مثبت و کیفیت بالاتر سرمایه گذاری خارجی به دلیل توام بودن با انتقال تکنولوژی و دانش فنی، در اختیار داشتن بازار فروش به مراتب وسیعتر و مدیریت کارآمدتر اشاره کرد.

به کارگیری سرمایه گذاری خارجی به جز هدف تامین مالی سرمایه با هدفهای دیگر نیز صورت می گیرد. ارتقای بهره‌وری، توسعه مهارت و مدیریت برای ارتقای توان کیفی نیروی کار داخلی، توسعه بازارهای صادراتی، افزایش استاندارد تولیدات داخلی و حرکت به سوی اقتصاد بازار، از اهداف جذب سرمایه گذاری خارجی است. اگر چه رشد بازارهای داخلی در کشورهای در حال توسعه و دسترسی به نیروی کار نسبتاً ارزان با شرط تداوم سیاست‌های آزادسازی می تواند به رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در این کشورها منجر شود، اما جذب سرمایه‌گذاری خارجی با جهت‌گیری صادرات، فرآیند پیچیده‌تری دارد. در این راستا بر دولت‌ها است که به ظهور و پویایی صنایع و کارآفرینان داخلی برای جلب مشارکت شرکای خارجی به عنوان سرمایه‌گذاری یا عرضه‌کننده فناوری کمک کنند

اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق

رشد اقتصادی مستلزم سرمایه‌گذاری است. اگر در جامعه‌ای سرمایه‌گذاری در حد و اندازه لازم صورت نگیرد، رشد اقتصادی کند یا متوقف خواهد شد. نتیجه این امر کاهش سطح رفاه عمومی جامعه است. اما سرمایه‌گذاری در صورتی محقق خواهد شد که محیط مناسب و امنیت لازم برای آن فراهم باشد.

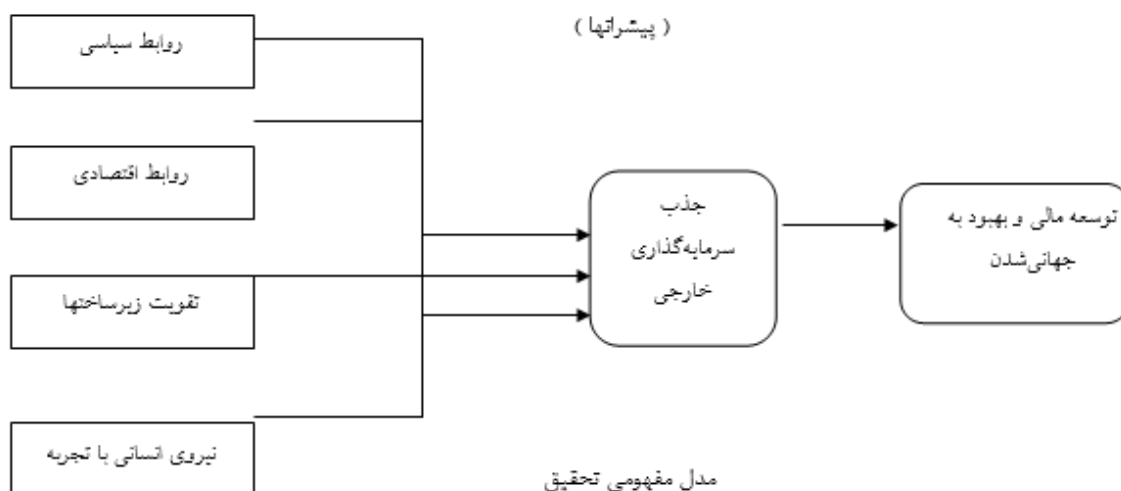
جبران عقب ماندگی و دستیابی به توسعه پایدار، نیازمند سرمایه گذاری برای بهره جویی از مزیت‌های نسبی و تواناییهای بالقوه اقتصادی است. در فرآیند جهانی شدن، سرمایه نیز با سهولت قابل نقل و انتقال است. اما سرمایه گذاران به دنبال کسب سود بیشتر و مکانی امن برای سرمایه گذاری هستند.

اغلب کشور های در حال توسعه برای رونق دهی به اوضاع اقتصادی، ایجاد اشتغال و دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی پایدار با مشکل کمبود منابع سرمایه گذاری روبرو هستند. کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نیست. در برنامه ششم آمده است که برای رسیدن به رشد متوسط سالانه هشت درصد، به سرمایه گذاری خارجی بین ۳۰ تا ۵ میلیارد دلار در سال نیازمندیم و این در حالی است که متوسط سرمایه گذاری مستقیم خارجی (FDI) در بین سالهای ۱۹۹۶ تا ۲۰۰۴ در ایران فقط ۱/۱ میلیارد دلار بوده است.

چنانچه امنیت سرمایه گذاری در کشور های در حال توسعه و اقتصادهای در حال گذار تضمین شده و بستر قانونی لازم فراهم شود، سرمایه گذاران بین المللی میل و رغبت بیشتری برای حضور در این گونه بازارها خواهند داشت. این امر به کشور های میزبان نیز فرصت بهره گیری از مزیت‌های نسبی، رشد اقتصادی، اشتغال زایی و دستیابی به دانش و فناوری روز برای تولید کالاهای رقابتی در عرصه بین المللی را می دهد. بنابراین، تسریع در ورود سرمایه گذاری های خارجی، منافع متقابل را برای کشور های میزبان و سرمایه گذاران بین المللی بدنبال خواهد داشت.

به منظور ترغیب دست‌اندرکاران به برنامه‌ریزی بهتر برای شناسایی و اولویت بندی موانع جذب سرمایه گذاری در استان قزوین، ضرورت انجام این تحقیق را آشکار می‌سازد

۱-۵- مدل مفهومی پژوهش

روش تحقیق :

این پژوهش از نظر هدف در زمره پژوهش های (کاربردی) است زیرا نتایج آن در فرآیندهای بهبود سازمان (جذب سرمایه گذاری خارجی در سازمان صنعت معدن تجارت) کاربرد دارد. در این مطالعه از آمار توصیفی برای دسته بندی کردن و توصیف مشخصات جمعیت شناختی و برای تجزیه و تحلیل از روش AHP فازی با استفاده از نرم افزار Expert Choice انجام شده است.

جهت شناسایی و اولویت بندی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه گذاری خارجی در این تحقیق گام های زیر انجام گرفته است: شناسایی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه گذاری خارجی مبتنی بر پیشینه تحقیق انتخاب عوامل مؤثر بر جذب سرمایه گذاری خارجی در سازمان صنعت و معدن و تجارت استان قزوین مبتنی بر فن تحلیل عاملی اولویت بندی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه گذاری خارجی در سازمان صنعت و معدن و تجارت استان قزوین مبتنی بر فن AHP

پیشینه تحقیق

پیشینه داخلی

۱- محمد عزیزی در رساله دکتری خود به بررسی عوامل حقوقی مؤثر بر سرمایه گذاری خارجی پرداخت. هدف اصلی نگارنده از نگارش رساله که تحت عنوان "عوامل حقوقی مؤثر بر سرمایه گذاری خارجی در ایران" تقدیم گردیده، بیان اوضاع و احوال موجود در کشور در خصوص سرمایه گذاری خارجی است. تا با شناسایی عوامل حقوقی مؤثر و ارزیابی آنها، وضعیت حقوقی کشورمان را در این زمینه بررسی کنیم و در جهت رفع موانع و ایجاد جذابیت برای جلب سرمایه خارجی به نظام حقوقی و اقتصادی کشور کمک کنیم.

در سرمایه گذاری خارجی کشور صاحب سرمایه از طریق انتقال وجوه یا مواد اولیه جهت استفاده در یک بنگاه اقتصادی در کشور سرمایه پذیر در ازای مشارکت مستقیم یا غیر مستقیم، سرمایه گذاری در سبد سهام، سرمایه گذاری مشترک، قرارداد مشارکت در تولید، قرار داد (بیاوتی) و قراردادهای (ساخت، بهره برداری، واگذاری) در عواید آن بنگاه اقدام به سرمایه گذاری می نماید. سرمایه گذار خارجی برای انتخاب محل سرمایه گذاری گزینه های متعددی را دارد و لذا در اتخاذ تصمیم به عوامل مختلفی از جمله سود و زیان و نیز محیط اقتصادی و حقوقی کشور میزبان توجه می کند و طبیعتاً کشوری را انتخاب می کند که سود بیشتری می تواند عاید او کند و هم خطرات کمتری متوجه او نماید و هم شرایط و محیط مناسب برای فعالیت سرمایه اش وجود داشته باشد و از جمله عواملی که بسیار بر تصمیم سرمایه گذار مؤثر هستند، عوامل حقوقی و به طور کلی نظام حقوقی کشور سرمایه پذیر است.

نظام حقوقی در سهم رحله در سرنوشت سرمایه‌گذاری مؤثر است، یکی در مرحله ورود و خروج سرمایه، دیگری در مرحله فعالیت و جریان سرمایه و سوم هم در حل و فصل اختلافات فی‌مابین در کشور ایران قوانینی حاکم است که محدودیت‌هایی برای جذب بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی ایجاد نموده است که از آن جمله می‌توان، قانون تشویق و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی مصوب ۱۳۸۱، اصولی از قانون اساسی، قانون حد اکثر استفاده از توان فنی و مهندسی، تولیدی، صنعتی و اجرایی کشور در اجرای پروژه‌ها و ایجاد تسهیلات به منظور صدور خدمات مصوب ۱۳۷۵ و اصلاحیه آن در سال ۱۳۹۱، قانون راجع به ورود و اقامت اتباع خارجه در ایران مصوب ۱۳۴۷ و نهایتاً قانون حل و فصل اختلافات فی‌مابین را بر شمرده. و نیز برای جذب و جلب هر چه بیشتر سرمایه‌گذاری خارجی می‌توان به ایجاد بستری مطمئن و اثبات همراه با تدوین قوانین و مقررات تسهیل‌کننده و حذف بروکراسی اداری اشاره نمود. این تحقیق به روش توصیفی و تحلیلی انجام گردید و روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات، کتابخانه‌ای است (محمد عزیزی، ۱۳۹۱)

۲- سامان قاسمی در پایان‌نامه‌ای تحت عنوان "شناسایی موانع و چالش‌های سرمایه‌گذاری خارجی در ایران" به بررسی این عوامل پرداخت. هدف این تحقیق شناسایی موانع و چالش‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق شامل کارشناسان خیره سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران و شرکت سرمایه‌گذاری خارجی ایران می‌باشد که برابر با ۱۰۰ نفر است. تعداد پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده، متناسب با حجم نمونه به دست آمده از فرمول کوکران، ۱۰۰ عدد می‌باشد. پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق، پرسشنامه محقق ساخته موانع و چالش‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران می‌باشد. برای این پرسشنامه ۴ مؤلفه شرایط اقتصادی، شرایط فرهنگی، شرایط سیاسی و شرایط حقوقی و قانونی در نظر گرفته شده است. جهت انجام تجزیه و تحلیل در این تحقیق از نرم‌افزار SPSS 19 استفاده شده است. جهت پایداری پرسشنامه از آلفای کرونباخ استفاده شده است که مقدار آن ۰٫۷۲۱ به دست آمده است. همچنین، از آزمون دوجمله‌ای (آزمون نسبت)، آزمون U من-ویتی، آزمون H کروسکال-والیس و آزمون فریدمن جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها استفاده شده است. نتایج به دست از آزمون دوجمله‌ای نشان داد که شرایط اقتصادی، شرایط سیاسی و شرایط حقوقی و قانونی از موانع و چالش‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران می‌باشند، ولی شرایط فرهنگی، از موانع و چالش‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران نمی‌باشد. نتایج آزمون U من-ویتی، آزمون H کروسکال-والیس نشان داد که از لحاظ متغیرهای جمعیت شناختی جنسیت، وضعیت تأهل، سن و میزان تحصیلات، بین نظرات پاسخ‌دهندگان تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین، نتایج آزمون فریدمن نشان داد که شرایط سیاسی و مخصوصاً اعمال تحریم‌های بین‌المللی بر علیه ایران از مهم‌ترین موانع و چالش‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی در ایران می‌باشد (سامان قاسمی، ۱۳۹۳).

۳- واقف به روزی مفروزلو، مسعود میرزایی و علیرضا سلطانی در سال ۱۳۹۴ مقاله‌ای تحت عنوان "بررسی موانع و محدودیت‌های داخلی سرمایه‌گذاری خارجی در ایران" را ارائه داده‌اند. در این مقاله به بررسی و شناسایی موانع و محدودیت‌های سرمایه‌گذاری خارجی در ایران پرداخته شده است. آنان بیان داشتند که در سال‌های اخیر، کشور ایران در کنار سایر کشورهای جهان و با توجه به امتیازات ویژه سرمایه‌گذاری خارجی تلاش‌های زیادی برای جلب سرمایه‌گذاری خارجی به عمل آمده است. به‌رغم این تلاش‌ها، با توجه به پتانسیل‌های فراوان، ظرفیت‌ها و موقعیت ژئواستراتژیک ایران در مقایسه با کشورهای دیگر دارای پتانسیل‌های ضعیف و نامناسب، نتیجه شایانی حاصل نشده و میزان جذب سرمایه‌گذاری خارجی ایران، نسبت به توانمندی‌های آن، بسیار پایین بوده است. این موضوع یعنی تلاش زیاد و عدم کسب نتیجه متناسب، به چالش اساسی پیش روی تصمیم‌گیرندگان اقتصادی کشور تبدیل و بررسی متعددی برای آسیب‌شناسی این موضوع انجام شده است. از یک سو مطالعاتی به این نتیجه رسیده‌اند که با توجه به فضای سیاسی بین‌المللی، به‌ویژه تحریم‌های بین‌المللی اعمال شده در سال‌های اخیر باعث می‌شود که تلاش‌های ایران به نتیجه درخور توجهی نائل نشود و مخالفان نظام ایران از هرگونه ابزاری استفاده می‌کنند تا مانع سرمایه‌گذاری سرمایه‌گذاران خارجی در ایران شوند. از سوی دیگر، عده‌ای معتقدند موانع و محدودیت‌های داخلی و بروکراسی زائد اداری مانع جذب سرمایه‌گذاری خارجی می‌شود و چنانچه این موانع برطرف شود، جذب سرمایه‌گذاری خارجی ایران بیشتر می‌شود. نقطه اشتراک هر دو طیف صاحب‌نظران مذکور، این است که هیچ‌کدام تاکنون به‌صورت میدانی

بررسی نکرده‌اند که وضعیت طرح‌های سرمایه‌گذاری خارجی در ایران چگونه بوده و علل عدم موفقیت آن‌ها در چه زمینه‌ای است؟ این پژوهش ضمن توجه به عوامل تأثیرگذار در جذب سرمایه‌گذاری خارجی و، همچنین، آثار مثبت و منفی سرمایه‌گذاری خارجی بر کشور میزبان، بیش از ۳۰۰ طرح سرمایه‌گذاری خارجی را یک‌یک و به‌صورت میدانی موردبررسی قرار داده و موانع پیش روی آن‌ها را شناسایی، بررسی، پالایش و تحلیل نموده است. با توجه به میزان مشکلات شناسایی‌شده و درگیری شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران خارجی با مشکلات متعدد و تأثیرگذاری این مشکلات بر فعالیت طرح‌های سرمایه‌گذاری خارجی، این نتیجه حاصل شد که هرچند متغیرهای بین‌المللی و موانع و مشکلات خارجی، در عدم موفقیت کشور جهت جذب سرمایه‌های خارجی مؤثر بوده ولی تأثیر موانع و مشکلات مطرح‌شده داخلی به حدی زیاد بوده است که در صورت عدم وجود مشکلات خارجی، مشکلات داخلی همچنان راه رشد سرمایه‌گذاری خارجی را می‌بندد. بنابراین، این پژوهش، موانع و مشکلات داخلی اعم از رکود حاکم بر فضای کسب‌وکار کشور، نبود زیرساخت‌های مناسب توسعه‌ای، مشکلات و موانع اجرایی و بوروکراسی زائد اداری و ... را عوامل اصلی عدم موفقیت ایران در جذب سرمایه‌گذاری خارجی معرفی کرده است (مفرزولو، میرزایی، سلطانی، ۱۳۹۴).

پیشینه خارجی

۱- هانگو-برهاد در سال ۲۰۱۵ در ویتنام در مقاله ای تحت عنوان " بررسی و شناسایی عوامل موثر بر جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ویتنام استان توهو هوا" پرداخته شده که با استفاده از فرمول Slovin به تحلیل پرداخته با توجه به جامعه آماری در این پژوهش که عبارتند از مدیران کسب کار و اتحادیه تعاونی ها و شرکت های کوچک و متوسط و اتاق ویتنام تجارت و صنعت و کارشناسان شرکتهای سرمایه گذاری خارجی که به تعداد ۴۰ نفر می باشد که ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه میباشد که نتایج پژوهش نشان داده عوامل سیاسی، عوامل اقتصادی (زیر بنایی)؛ عوامل اجتماعی و فرهنگی به ترتیب دررتبه های اول تاچهارم قرار می گیرد

۲- موسی احمد در سال ۲۰۱۲ به تحقیقی در کشور مالزی پرداخت. وی جریان ورودی سرمایه‌گذاری خارجی در کشور مالزی طی سال‌های ۱۹۹۹-۲۰۰۸ را موردبررسی قرار داد. ایشان در پژوهشی تحت عنوان "آیا سرریز جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی روی رشد اقتصادی مالزی مؤثر بوده است؟" به آثار منفی این سرمایه‌گذاری‌ها در کشور مذکور رسیدند. نتایج تحقیق ایشان نشان داد که جریان ورودی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی و نهادهای استفاده‌شده دارای اثر منفی بر بهره‌وری کل عوامل تولید هستند.

۳- الگیو کیل و چندی از همکارانش در سال ۲۰۱۱ به بررسی رشد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در کشورهای درحال توسعه طی سال‌های ۱۹۷۶-۲۰۰۵ پرداختند. مقاله ایشان تحت عنوان "رشد و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی" راه گشای سرمایه‌گذاری برای بسیاری از کشورهای درحال توسعه بوده است. آنان بیان داشتند که دولت‌های کشورهای میزبان باید مجموعه‌ای از سیاست‌ها را توسعه دهند که نه تنها برافزایش سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی واردشده توجه داشته باشد بلکه چارچوب اقتصادی و سیاسی آن‌ها را نیز توسعه دهد.

۴- بانگا در سال ۲۰۰۹ در هند دست به پژوهشی ارزنده جهت بررسی تأثیر سیاست دولت‌ها بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی زد. ایشان بیان داشتند که اندازه بازار، هزینه نیروی کار، نسبت ثبت‌نام‌شدگان دوره متوسطه، بدهی خارجی و مصرف برق عوامل مؤثر بر جریان سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی می‌باشند. همچنین نتایج مطالعه نشان دادند که موافقت‌نامه‌های سرمایه‌گذاری با کشورهای توسعه‌یافته دارای تأثیر مثبت و معنی‌دار و موافقت‌نامه‌های منطقه‌ای نیز اثرات متفاوتی بر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی دارند

سوالات پژوهش

سوال اصلی و اساسی این تحقیق به‌قرار زیر است:

سوال اصلی: عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت استان قزوین قابل‌شناسایی هستند.

سوالات فرضیه‌های فرعی:

آیا عوامل اقتصادی بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت استان قزوین مؤثر هستند؟
آیا عوامل سیاسی بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت استان قزوین مؤثر هستند؟
آیا عوامل انسانی بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت استان قزوین مؤثر هستند؟
آیا عوامل زیرساختی بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت استان قزوین مؤثر هستند؟
- مراحل انجام پژوهش :

در این پژوهش در ابتدا به بحث و بررسی در باب مولفه‌های مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری خارجی پرداختیم و در نهایت با بررسی پژوهش‌های پیشین (داخلی و خارجی) به برخی مولفه‌ها و عوامل مؤثر در این امر رسیدیم. پرسشنامه‌ای متشکل از عوامل و زیر معیار آن عامل از خبرگان در مورد مناسب بودن و یا نامناسب بودن آنها برای دستیابی به اهداف همین پژوهش تهیه گردید. این پرسشنامه بین خبرگان استان قزوین توزیع گردید. نتایج حاصل از آن مناسب بودن مولفه‌ها و زیر معیارهای آنها را نشان داد. سپس طی پرسشنامه محقق ساخته نهایی به بحث و اولویت بندی در باب این مولفه‌ها و زیر معیارها پرداخته ایم. در این پژوهش تعداد ۱۲۰ پرسشنامه بین متخصصان و خبرگان استانی توزیع و جمع‌آوری شده است، تا بتوانیم موانع جذب سرمایه‌گذاری را در چند محصول برتر استان شناسایی و اولویت بندی کنیم. محصولات بر میزان تولید بالای این محصول در سطح کشوری انتخاب شده اند. در واقع استان قزوین در صنعت تولیدی کامیون کشنده، صنعت تولیدی مواد شوینده، صنعت تولیدی شیشه و صنعت تولیدی نخ جزء برترین‌های ایران است. در نهایت این پرسشنامه بین متخصصان و خبرگان استان قزوین توزیع گردید و نتایج آن با روش AHP فازی مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفت.

نتایج پژوهش :

در ابتدا به بررسی ویژگی‌های جمعیت شناختی پاسخ دهندگان پرداختیم و آنان را با متغیرهایی همچون سن، جنسیت، وضعیت شغلی، سطح تحصیلات و صنعت مورد فعالیت مورد سنجش قرار داده ایم. بررسی‌ها نشان دادند که در نتیجه نهایی آزمون فرضیه‌ها این تفکیک جمعیت شناختی تقریباً بی‌تاثیر بوده است و می‌توان از نتایج آن چشم‌پوشی نمود. سپس به تحلیل با روش AHP فازی پرداخته ایم. در این پژوهش عوامل سیاسی^۱، عوامل اقتصادی^۲، عوامل طبیعی و انسانی^۳ و عوامل زیرساختی^۴ به عنوان معیارهای اصلی تحقیق در نظر گرفته شده‌اند و تاثیر آنها بر یکدیگر و همچنین بر خود عامل مورد بررسی قرار گرفت. همچنین هر یک از این عوامل اصلی دارای زیر معیارهایی نیز بودند، که تاثیر این معیارها بر یکدیگر نیز مورد سنجش قرار گرفت. به منظور بررسی و سنجش این عوامل پرسشنامه‌ای بین خبرگان توزیع گردید که سوالات برای تمام پرسشنامه‌ها مشترک بود. عامل سیاسی با پنج زیر معیار (تثبیت سیاست‌های ارزی، تغییرات قوانین، معافیت‌های مالیاتی، معافیت‌های گمرکی، احساس امنیت سرمایه‌گذاران)، عامل اقتصادی با چهار زیر معیار (تسریع در روند خصوصی سازی، اندازه و گستره بازار، درجه باز بودن اقتصاد، تعدیل در نرخ‌های بهره بانکی)، عامل طبیعی و انسانی با سه زیر معیار (عوامل جغرافیایی، منابع طبیعی، نیروی کار ارزان و ماهر) و عامل زیرساختی با دو زیر معیار (تقویت زیرساخت‌های اقتصادی، اعطای تسهیلات زیربنایی) سنجیده شدند. بر اساس اولویت بندی نتایج گویای برتری عامل سیاسی نسبت به دیگر عوامل بود و بعد از آن عوامل اقتصادی، زیرساختی و عوامل انسانی و طبیعی قرار می‌گیرند.

نتیجه گیری

1. Political factors
2. Economic factors
3. Natural and social factors
4. Infrastructure factors

سرمایه گذاری خارجی از مهمترین نوع سرمایه گذاری بوده که می تواند آثار موثر و پایداری، برای توسعه اقتصادی به ارمغان آورد و از عوامل ضروری، جهت رسیدن به پیشرفت و توسعه برنامه ریزی برای رشد آینده کشور و استان است. آگاهی و شناخت موانع سرمایه گذاری از نگاه یک سرمایه گذار خارجی باعث می شود را هکارهای جذب سرمایه گذاری و رفع موانع شناسایی شوند، از طرفی زمینه برای جذب سرمایه خارجی فراهم می شود.

سرمایه گذاری خارجی می تواند موجب افزایش اشتغال شود و اشتغال اثر رقابتی را در مقایسه با اثر نیروی کار، صرفه جویی مستقیم از فشارهای وارده را افزایش می دهد. زمانی که یک کشور در حال توسعه، مرزهای خود را برای سرمایه گذاری های خارجی باز می کند، این سرمایه گذاری اثرات ایجاد اشتغال مثبت به صورت مستقیم و غیرمستقیم از طریق ایجاد شغل برای تامین کنندگان و خرده فروشان و هم چنین اثر استخدام از طریق ایجاد درآمد مازاد، را ایجاد می کند و افزایش تقاضا را به دنبال خواهد آورد.

سرمایه گذاری خارجی از با ثبات ترین نوع سرمایه گذاری بوده که اهدافی چون اصلاح و بهبود ساختار و عملکرد صنعتی، رشد اشتغال و سرمایه انسانی، افزایش نقدینگی بازارهای سرمایه محلی، پیوند اقتصادهای محلی با ملی و اقتصاد بین المللی، دستیابی و توسعه بازارهای صادراتی، ارتقای فناوری، توسعه مهارت و مدیریت برای بالا بردن توان کیفی نیروی کار داخلی و افزایش استاندارد تولیدات داخلی را به دنبال خواهد داشت.

پیشنهادات :

✓ پیشنهاد می شود که در تحقیق های آتی تأثیر سرمایه گذاری های صورت گرفته بر اقتصاد منطقه و میزان تأثیر آن بر توسعه پایدار استان ، اشتغال و ... بررسی گردد.

✓ پیشنهاد می شود که در تحقیق های آتی میزان انطباق سرمایه گذاری های صورت گرفته با نقشه راه توسعه استان ، اسناد بالادستی توسعه و آمایش سرزمینی مورد بررسی قرار گیرد.

راهکارها:

بدون شک امروزه یکی از موثرترین راه های ارتقاء اقتصادی جذب سرمایه های خارجی می باشد و در این راستا با عنایت به اهمیت موضوع ناگزیر به روان سازی پروسه موجود هستیم. فرضیات پژوهش به بررسی تأثیر عوامل سیاسی، اقتصادی، زیرساختی و انسانی و طبیعی بر این امر است لذا موارد ذیل جهت نیل به این هدف پیشنهاد می گردد:

✓ همانند اکثر کشورهای موفق جهان در جهت جذب و حمایت از سرمایه گذاران قوانین و مقررات ملی (کلیه قوانین و مقرراتی که به سرمایه گذار مرتبط است) را تسهیل نمائیم.

✓ بازنگری اساسی دستورالعمل سرمایه گذاری در کشور با همکاری کارشناسان متخصص.

✓ کاهش زمان پاسخگویی به درخواست های سرمایه گذاری به حداقل زمان.

✓ شناسایی و احصاء فرصت های سرمایه گذاری مطابق با پتانسیل های موجود در هر بندر بطور شفاف از طریق مشاور ذیصلاح و درج آن در سایت برای دسترسی کلیه متقاضیان.

✓ اعطای تخفیف ها و معافیت های مالیاتی برای شرکتهایی که دچار رکود اقتصادی شده اند.

✓ برقراری کامل امنیت اقتصادی و قضایی در کشور.

✓ مبارزه جدی با فساد اداری و مالی.

✓ اجرای سیاست های آزادسازی و خصوصی سازی به صورت برنامه ریزی شده، کاملا تدریجی و با حضور سرمایه گذاران خارجی، یعنی سرمایه گذاران خارجی نیز در برنامه های خصوصی سازی سهیم باشند.

✓ اعمال سیاست های شفاف اقتصادی، اصلاح ساختار اقتصاد و تعهد به اقتصاد بازار.

✓ ایجاد سیاست های هماهنگ پولی و مالی، کنترل کسری بودجه و تورم و استقرار یک رژیم باثبات ارزی به عنوان شاخص های سلامت اقتصاد کشور.

✓ ایجاد زیرساخت های فیزیکی مناسب نظیر سیستم ارتباطی، راه، بندر و فرودگاه به خصوص در مناطق آزاد.

✓ برقراری روابط دیپلماتیک قوی در عرصه جهانی، عضویت در مجامع بین‌المللی، انعقاد پیمان‌های چندجانبه سرمایه‌گذاری و پرهیز از تنش در مناسبات بین‌المللی به منظور جلب اعتماد سرمایه‌گذاران خارجی.
✓ مشخص شدن جایگاه مالکیت خصوصی و محترم شمردن آن.
✓ برقراری وضعیت مناسبی که در آن شرکت‌های داخلی بتوانند به صورت مستقیم وارد مذاکره با سرمایه‌گذاران خارجی شوند.
مراجع:

- رنجبر، صادق؛ رستمی، مهدی؛ (۱۳۹۴). بررسی عوامل مؤثر بر جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی در صنعت نفت و گاز، ماهنامه اکتشاف و تولید نفت و گاز، شماره ۱۲۳: ۲۵-۲۹.
- سعیدی، علی؛ میعادی، زهرا؛ (۱۳۸۹). بررسی عوامل اثرگذار عمده سرمایه‌گذاری خارجی در ایران از دیدگاه سرمایه‌گذاران خارجی، پژوهشنامه اقتصادی، ۲۰۰-۱۸۱.
- فتحی، علیرضا؛ (۱۳۹۲). جایگاه بهبود فضای کسب و کار در جذب سرمایه‌گذاری خارجی. مجله اقتصادی، شماره های ۴۳: ۲۰-۵.

۱- Amelia U Santos – Pauline (۲۰۰۰), "Trade Liberalization and Export Performance in Selected Developing Countries".

۲-Aradhna, Aggarwal (۲۰۰۵), "Performance of Export Processing Zones: A Comparative Analysis of India, Srilanka and Bangladesh".

۳-Aykut, Kibritcioglu, (۱۹۹۶), "Free Zones in Turkey and Their Microeconomic Effects".